

ΚΟΕ_{RC} Οικονομικές Προοπτικές

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας*

Σεπτέμβριος 2008

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικώς. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

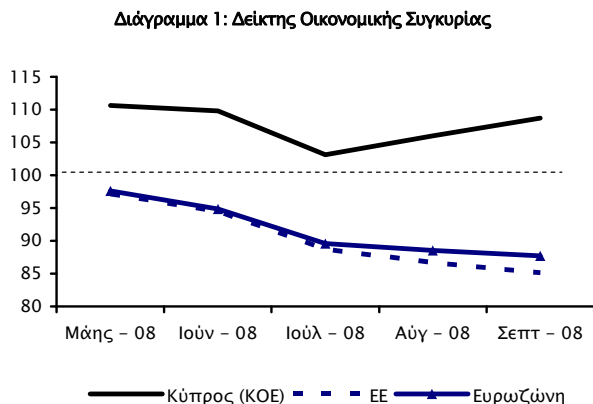
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος το Σεπτέμβριο 2008, κυρίως λόγω καλύτερης τρέχουσας κατάστασης ιδιαίτερα στους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου και των κατασκευών. Οι προσδοκίες δεν φαίνεται να έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σύγκριση με τον Αύγουστο 2008.

Ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών βελτιώθηκε τον Σεπτέμβριο σε σύγκριση με τον Αύγουστο. Ο αντίστοιχος δείκτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη υποχώρησε αισθητά συνεχίζοντας την αρνητική του τάση. Οι επιχειρήσεις βλέπουν περισσότερο θετικά την οικονομική τους κατάσταση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (Τρέχουσα Κατάσταση), αλλά βλέπουν με μεγαλύτερη επιφύλαξη τις προοπτικές τους επόμενους μήνες (Προσδοκίες). Οι καταναλωτές συνεχίζουν να είναι απαισιόδοξοι όσον αφορά τις προοπτικές για τους επόμενους μήνες. Η αύξηση της τιμής του πετρελαίου και η διεθνής χρηματοοικονομική κρίση, που επηρεάζει τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες, έχουν αυξήσει την αβεβαιότητα για το μέλλον.

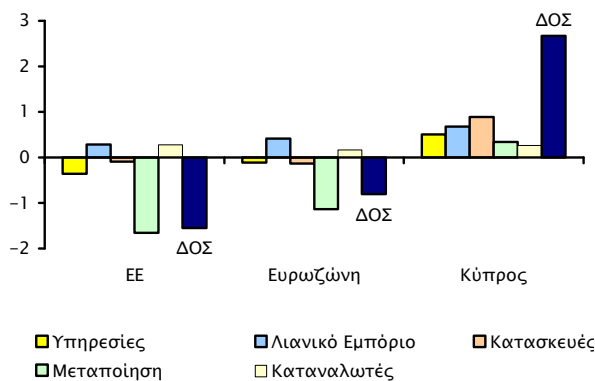

Ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) για την Κύπρο συνεχίζει να παραμένει σημαντικά πάνω από το μέσο όρο (100) με μέση τιμή για την περίοδο Μαΐου-Σεπτεμβρίου 107,7 (Διάγραμμα 1). Αντίθετα, Ο ΔΟΣ για την ΕΕ και την Ευρωζώνη συνεχίζει να παραμένει σημαντικά κάτω από το μέσο όρο στο 85,2 και 87,7 αντίστοιχα, το Σεπτέμβριο 2008. Η απόκλιση συνεχίζεται και το Σεπτέμβριο 2008 αφού ο ΔΟΣ για την Κύπρο παρουσιάζει βελτίωση 2,7 μονάδων σε σύγκριση με επιδείνωση 1,5 μονάδων και 0,8 μονάδων για την ΕΕ και την Ευρωζώνη, αντίστοιχα.

Η απόκλιση αυτή οφείλεται κυρίως στη θετικότερη επίδοση του τομέα των υπηρεσιών, των κατασκευών και της μεταποίησης στην Κύπρο σε σύγκριση με την ΕΕ (Διάγραμμα 2).

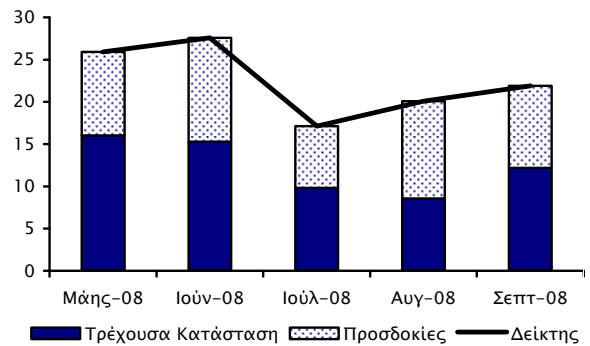
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ μεταξύ Αυγ.-Σεπτ. και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των υπηρεσιών, που πλέον αποτελεί το 78% του ΑΕΠ στην Κύπρο, το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε σε σύγκριση με τον Αύγουστο, λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 3). Η αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης και της ζήτησης τους τελευταίους τρεις μήνες παρουσιάζεται σημαντικά θετικότερη σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (Πίνακας 1). Αντίθετα, οι επιχειρήσεις βλέπουν με

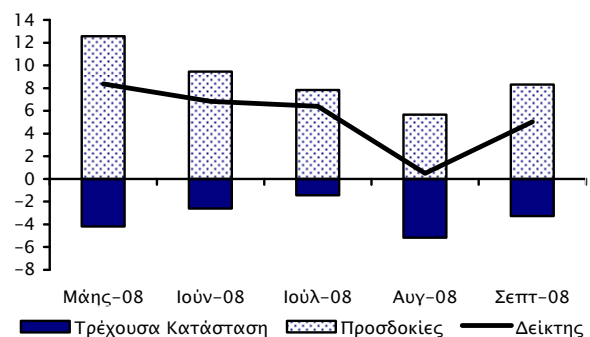
μεγαλύτερη επιφύλαξη τις προοπτικές για τη ζήτηση τους επόμενους τρεις μήνες. Με βάση τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου 2008 οι επιχειρήσεις αναμένουν αύξηση της απασχόλησης και πτώση των τιμών τους, τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο λιανικό εμπόριο το επιχειρηματικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα λόγω της βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4). Οι επιχειρήσεις δεν παρουσιάζουν διαφοροποίηση της εκτίμησης τους όσον αφορά τις πωλήσεις τους τελευταίους μήνες, αλλά βλέπουν με μεγαλύτερη αισιοδοξία τις προοπτικές για πωλήσεις τους επόμενους μήνες (Πίνακας 1). Η εκτίμηση τους σε ότι αφορά τις προθέσεις για παραγγελίες σε προμηθευτές παρουσιάζει βελτίωση ενώ τα τρέχοντα αποθέματα τους κρίνονται λιγότερο ικανοποιητικά σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Με βάση τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου 2008 οι επιχειρήσεις δεν αναμένουν μεταβολή στην απασχόληση σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα (Πίνακας 1).

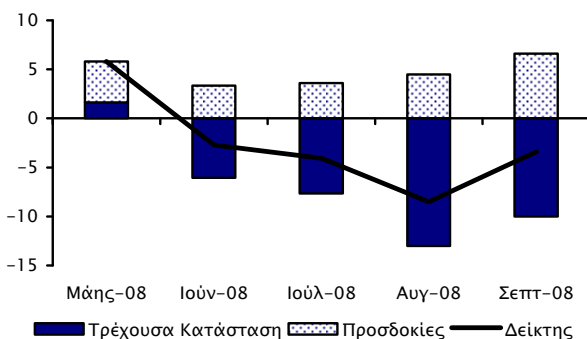
Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στον τομέα των κατασκευών, που αποτελεί βασικό μοχλό ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, το

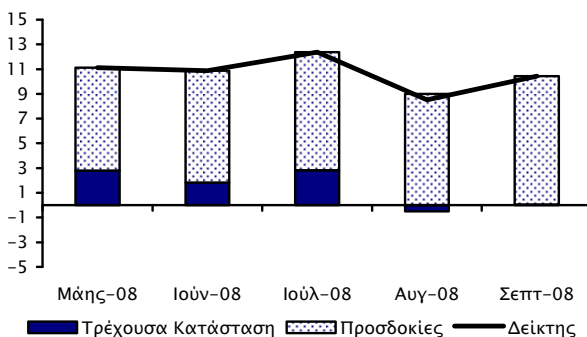
επιχειρηματικό κλίμα παρουσιάζεται βελτιωμένο λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 5). Οι επιχειρήσεις αξιολόγησαν πολύ πιο θετικά τη δραστηριότητα τους το Σεπτέμβριο, σε σχέση με τον Αύγουστο. Επίσης, τους τελευταίους μήνες παρουσιάζονται πιο θετικές ως προς τα υπό ανέγερση έργα (Πίνακας 1). Με βάση τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου 2008 οι επιχειρήσεις αναμένουν μικρή αύξηση στην απασχόληση τους επόμενους μήνες, αλλά είναι λιγότερο αισιόδοξες για τις μελλοντικές τάσεις στις τιμές.

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη μεταποίηση το επιχειρηματικό κλίμα παρουσιάζεται ελαφρά πιο θετικό λόγω βελτίωσης των προσδοκιών (Διάγραμμα 6). Οι επιχειρήσεις δηλώνουν αυξημένη παραγωγή τους τελευταίους μήνες, αλλά συνεχίζουν να βλέπουν επιφυλακτικά τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες τους (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

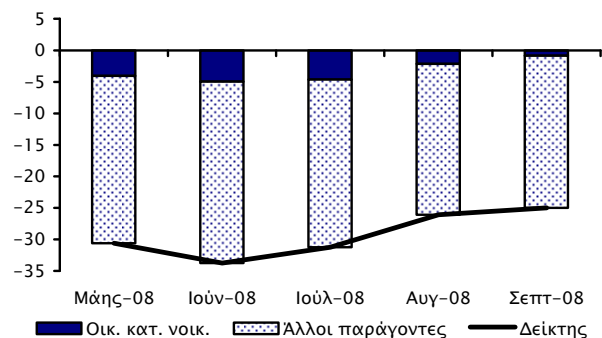

Οι επιχειρήσεις το Σεπτέμβριο δήλωσαν ότι οι συνολικές παραγγελίες τους δεν άλλαξαν σημαντικά σε σχέση με τον Αύγουστο, αλλά παρουσιάζουν μικρή βελτίωση συγκριτικά με τον Αύγουστο στις παραγγελίες για εξαγωγές (Πίνακας 1). Με βάση τα αποτελέσματα του Σεπτεμβρίου 2008 οι επιχειρήσεις αναμένουν αύξηση

της απασχόλησης και της παραγωγής τους επόμενους 3 μήνες (Πίνακας 1).

Οι καταναλωτές συνεχίζουν να παρουσιάζονται γενικά απαισιόδοξοι (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1). Η εκτίμηση τους για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού για τους επόμενους 12 μήνες παρουσιάζεται βελτιωμένη (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1). Ωστόσο, συνεχίζουν να παρουσιάζονται απαισιόδοξοι σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης νοικοκυριού και άλλων παραγόντων)

Η γνώμη των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας παραμένει περίπου αμετάβλητη σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (Πίνακας 1). Η έρευνα του Σεπτεμβρίου καταγράφει υποχώρηση των προθέσεων των καταναλωτών για μεγάλες καταναλωτικές δαπάνες τους επόμενους 12 μήνες, ενώ παρατηρείται επιδείνωση στην πρόθεση των καταναλωτών για αποταμίευση. Η εκτίμηση των καταναλωτών για τις τιμές τους τελευταίους 12 μήνες και οι προσδοκίες τους για τον επόμενο χρόνο δεν παρουσιάζουν ουσιαστική μεταβολή (Πίνακας 1).

Γενικά, τους τελευταίους τρεις μήνες (Ιούλιος-Σεπτέμβριος) διαγράφεται από πλευράς επιχειρήσεων μια πτωτική τάση στις αναμενόμενες τιμές πώλησης αγαθών και υπηρεσιών η οποία φαίνεται να συνάδει με τις προσδοκίες των καταναλωτών.

Τέλος, το επιχειρηματικό κλίμα το Σεπτέμβριο παρουσιάζει μικρή βελτίωση σε σχέση με τον Αύγουστο λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης στους τομείς των υπηρεσιών, λιανικού εμπορίου και κατασκευών. Οι προσδοκίες τόσο των επιχειρήσεων όσο και των καταναλωτών ήταν ελαφρώς πιο αισιόδοξες το Σεπτέμβριο από ότι τον Αύγουστο.

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

ΕΡΕΥΝΑ	05/08	06/08	07/08	08/08	09/08
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ					
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	26	28	17	20	22
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	17	18	13	11	15
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	32	28	17	15	22
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	30	37	22	35	29
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	23	24	20	20	11
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	22	24	24	12	16
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	16	12	22	21	8
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ					
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	8	7	6	1	5
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	5	6	8	1	1
Τρέχοντα αποθέματα ³	17	13	12	16	11
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	38	28	24	17	25
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	2	2	-3	-2	3
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	12	9	7	7	7
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	19	21	19	19	9
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ					
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	6	-3	-4	-9	-3
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	8	-9	-5	-8	36
Τρέχοντα υπό ανέγερση έργα (current overall order books) ³	3	-12	-15	-26	-20
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	8	7	7	9	13
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	34	24	30	14	12
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ					
Επιχειρηματικό Κλίμα- Δείκτης ²	11	11	12	9	10
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	17	16	20	32	43
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-2	-7	-5	-5	-6
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-24	-37	-34	-39	-35
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-10	-12	-13	-3	-7
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	25	27	29	27	31
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	25	23	-10	20	24
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	28	25	30	24	17
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ					
Δείκτης ²	-31	-34	-31	-26	-25
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-20	-26	-23	-19	-17
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-16	-20	-19	-9	-3
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-35	-45	-48	-44	-45
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-31	-37	-39	-26	-25
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	58	69	66	68	66
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	47	45	46	23	23
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	31	32	32	31	30
Καταλληλότητα μεγάλων αγορών επί του παρόντος	-14	-29	-30	-41	-35
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-1	-3	-6	-3	-6
Καταλληλότητα αποταμίευσης επί του παρόντος	-4	-14	-1	2	-7
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-45	-46	-36	-39	-42

Σημειώσεις:

¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα.

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.